

Sygn. akt II AKa 214/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Przemysław W. Radzik (spr.)

Sędziowie: SA – Izabela Szumaniak

SA – Sławomir Machnio

Protokolant: sekretarz sądowy Ewelina Turlej

przy udziale prokuratora: Marka Deczkowskiego

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2022 r. w Warszawie

sprawy z wniosku K. B.

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z niewątpliwie niesłusznego zatrzymania

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora oraz pełnomocnika Skarbu Państwa - Komendanta Stołecznego Policji

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 23 lutego 2022 r. sygn. akt XII Ko 55/21

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniża zasądzoną w pkt 1 zaskarżonego wyroku kwotę zadośćuczynienia do kwoty 5000 (pięciu tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;*
- 2. w pozostałej części wyrok utrzymuje w mocy;*
- 3. wydatkami poniesionymi w postępowaniu odwoławczym obciąża Skarb Państwa.*

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 214/22
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	2	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 23 lutego 2022 r., sygn. akt XII Ko 55/21

1.2. Podmiot wnoszący apelację

X oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

X inny – Komendant Stołeczny Policji, jako organ reprezentujący Skarb Państwa (art. 554 § 2 b pkt 3 kpk)

1.3. Granice zaskarżenia**1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

w całości

na niekorzyść

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do wysokości zasądzonego zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	X	zmiana
---	-----------	----------	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

<u>2.1.1. Fakty uznane za udowodnione</u>					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
			Nie dotyczy		
<u>2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione</u>					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
		Nie dotyczy			

2.2. Ocena dowodów

<u>2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów</u>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
	Nie dotyczy	

<u>2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów</u>	
---	--

<u>(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</u>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Związłe o powodach nieuwzględnienia dowodu
	Nie dotyczy	

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
	<p>Apelacja prokuratora:</p> <p>Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, polegający na niezasadnym przyjęciu, że rozmiar doznanej przez K. B. krzywdy spowodowanej jego niesłusznym zatrzymaniem w okresie od dnia 7 sierpnia 2020 r. godz. 22:30 do dnia 8 sierpnia 2020 r. godz. 21:37 uzasadniał zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kwoty 10 000 złotych podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonych w sprawie dowodów prowadzi do wniosku, iż kwota ustalonego zadośćuczynienia jest rekompensatą wygórowaną.</p> <p>Apelacja Komendanta Stołecznego Policji, jako organu reprezentującego Skarb Państwa:</p> <p>Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na przyjęciu, iż kwota w wysokości 6000 zł z tytułu zadośćuczynienia</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p> <p># zasadny</p>

	<p>będzie stanowiła adekwatną rekompensatę za krzywdę doznaną przez wnioskodawcę z powodu nielegalnego i niezasadnego ale prawidłowego zatrzymania podczas gdy prawidłowe ustalenia w sprawie winny prowadzić do wniosku, że wysokość zasądzonej kwoty jest nadmiernie wygórowana.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Błąd w ustaleniach faktycznych, jako tak zwana względna przyczyna odwoławcza, to błąd w logicznej ocenie zgromadzonych dowodów, polegający na wyprowadzeniu przez sąd orzekający błędnych wniosków. Stąd, zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia nie może stanowić polemiki z ustaleniami sądu, a powinien odnosić się do oceny wniosków, które nie odpowiadają wymogom prawidłowego rozumowania. Innymi słowy, zarzut z art. 438 pkt 3 kpk nie może się sprowadzać do samej tylko odmiennej oceny materiału dowodowego, lecz powinien polegać na wykazaniu, jakich uchybień w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego dopuścił się organ a quo w dokonanej przez siebie ocenie.</p> <p>Przenosząc te reguły na przedmiot zarzutów obu środków odwoławczych, z uwagi na ich tożsamy charakter w zakresie kierunku środka zaskarżenia oraz finalnie tożsamych wniosków o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie zasądzonej kwoty zadośćuczynienia, zarzuty obu apelacji wymagały ich łącznej oceny przez sąd odwoławczy.</p>		

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty apelacji okazały się o tyle zasadne, że doprowadziły do zmiany zaskarżonego wyroku, skutkującej obniżeniem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie wnioskodawcy do kwoty 5000 złotych. Odwołując się do utrwalonego praktyką orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Warszawie, nie może budzić wątpliwości, że zadośćuczynienie jakkolwiek zawiera cechy kompensacyjne, to jednak jego wysokość musi być utrzymana w rozsądnych granicach odpowiadających aktualnym warunkom życia i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Kwota zadośćuczynienia nie może być nadmierna w stosunku do krzywdy i nie może być źródłem nieuzasadnionej korzyści majątkowej. Przyznając odpowiednią kwotę z tego tytułu Sąd powinien opierać się na rzetelnych i zindywidualizowanych kryteriach, mających oparcie w przeprowadzonych dowodach. Uszczegóławiając te stwierdzenia, należy podkreślić że ustalenie adekwatnej kwoty zadośćuczynienia wymaga uwzględnienia skutków orzeczenia dla dobrego imienia wnioskodawcy, pozycji w środowisku, jej cierpienie fizycznych i negatywnych przeżyć psychicznych, konsekwencji w sferze zawodowej, rodzinnej, czy zdrowotnej. O zasadności ocen w tym zakresie nie decyduje tylko czasokres pozbawienia wolności, ale przede wszystkim towarzyszące temu stanowi okoliczności faktyczne, które w zależności od ich indywidualnego charakteru, negatywne przeżycia i skutki oczywiście niesłusznego pozbawienia wolności potęgują, bądź łagodzą. Dlatego, sama

kwota w przeliczeniu na jeden dzień zatrzymania może być zadośćuczynieniem adekwatnym w jednym wypadku, a zbyt wygórowanym, czy też niedostatecznym w innych. Nie istnieją żadne normatywne "stawki dzienne" zadośćuczynienia z tego tytułu. Każdorazowo wymaga to uwzględnienia indywidualnych okoliczności konkretnego przypadku (wyrok SA w Warszawie z 24 czerwca 2020 r. sygn. II Aka 188/19. LEX nr 3054144). Wskazana wyżej przesłanka "przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa" ma charakter uzupełniający tak by ograniczać wysokość zadośćuczynienia, aby jego przyznanie nie prowadziło do wzbogacenia osoby uprawnionej, nie może jednak pozbawiać zadośćuczynienia jego zasadniczej funkcji kompensacyjnej i eliminować innych czynników kształtujących jego rozmiar. Rolą zadośćuczynienia jest bowiem złagodzenie doznanej, niewymiernej krzywdy poprzez wypłacenie nie nadmiernej, lecz sumy w stosunku do niej odpowiedniej. Ustalenie jej wysokości powinno być dokonane w ramach rozsądnych granic, odpowiadających aktualnym warunkom i sytuacji majątkowej społeczeństwa, przy uwzględnieniu jednak, że wysokość zadośćuczynienia musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość (tak: wyrok SA w Warszawie z 2 października 2019 r. sygn. II Aka 408/18).

Pomimo oczywiście niesłusznego zatrzymania wnioskodawcy w dniu 7 sierpnia 2020 r. oraz tego, że pozbawienie go wolności nastąpiło w miejscu publicznym, w obecności innych osób, zasadniczo bez możliwości kontaktu z adwokatem,

przy zastosowaniu siły fizycznej pomimo braku oporu z jego strony, a także niezachowaniu przez funkcjonariuszy Policji wymaganej ostrożności przy umieszczaniu K. B. w radiowozie co skutkowało uderzeniem wnioskodawcy w głowę o dach samochodu, dolegliwych i upokarzających warunków zatrzymania w postaci wyeksponowanego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku sposobu przeprowadzenia kontroli osobistej oraz kilkugodzinnego umieszczenia go w pokoju przesłuchań w kajdankach na rękach bez przeprowadzenia jakichkolwiek czynności procesowych, w ocenie sądu odwoławczego, nie budzi wątpliwości, że suma tych okoliczności faktycznych związanych z zatrzymaniem K. B. oraz następstw związanych z wyrządzoną mu krzywdą, nie uzasadniała przyznania mu zadośćuczynienia jak w zaskarżonym wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie.

Przy odwołaniu się do wskazanego wyżej orzecznictwa, oczywistym jest, że zasądzona kwota 10 000 złotych za trwające 23 godziny i 7 minut niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie K. B. jest kwotą wygórowaną tak w stosunku do kompensacyjnego celu instytucji z art. 552 § 4 kpk, w tym nadmierna w stosunku do wyrządzonej mu krzywdy i przekraczając rozsądne granice zadośćuczynienia nie odpowiada aktualnym warunkom życia i przeciętnej stopie życiowej polskiego społeczeństwa. Przy wskazaniu, że kształtując wysokość zadośćuczynienia jednej godziny oczywiście niesłusznego zatrzymania wnioskodawcy na poziomie kwoty 435 złotych, Sąd I instancji, wbrew regułom art. 7

kpk, nie pokusił się o odniesienie tej kwoty do nawet do ponad przeciętnych zarobków w Polsce, ale też - ustalając wysokość zadośćuczynienia - pominął kwestie dochodów K. B. przed zatrzymaniem i nie odniósł tej kwoty do jego sfery zawodowej, rodzinnej i zdrowotnej.

Okoliczności te stanowiły podstawę uznania zasadności zarzutów obu apelacji, z opisanym poniżej zastrzeżeniem, że wnioskowane przez skarżących obniżenie wysokości zadośćuczynienia do kwot 400 złotych w apelacji prokuratora i 100 złotych w wyrażonym na rozprawie odwoławczej żądaniu pełnomocnika organu reprezentującego Skarb Państwa nie było zasadne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego ukształtowanie tej wysokości na poziomie ostatecznie zasądzonej kwoty 5000 złotych, spełnia wszystkie opisane wyżej cele zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie, w tym przedstawia ekonomicznie odczuwalną wartość dla pokrzywdzonego.

Wniosek

Wniosek prokuratora:

o zmianę zaskarżonego wyroku i obniżenie wysokości zadośćuczynienia do kwoty 400 złotych.

Wniosek reprezentanta Skarbu Państwa – Komendanta Stołecznego Policji:

o zmianę zaskarżonego wyroku i obniżenie wysokości zadośćuczynienia do kwoty 100 złotych.

zasadny

X częściowo zasadny

niezasadny

zasadny

X częściowo zasadny

niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
Wnioski obu apelacji co do obniżenia wysokości zasądzonego zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie co do istoty zasadne, przy czym wnioskowane przez apelujących kwoty 500 i 100 złotych nie uwzględniają w dostatecznym stopniu funkcji kompensacyjnej powodując, że obniżenie wysokości do wnioskowanych przez skarżących kwot powodowałoby, że zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie K. B. miałoby: w odniesieniu do wniosków apelacji prokuratora symboliczny charakter, a odniesieniu do wniosku drugiego środka odwoławczego charakter upokarzający.	

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
	Nie dotyczy
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
Nie dotyczy	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
<i>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
	Przedmiot utrzymania w mocy
Nie dotyczy	

Zwiążle o powodach utrzymania w mocy	
Nie dotyczy	
<u>5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
	Przedmiot i zakres zmiany
W pkt 1 zmieniono zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniżono zasądzoną w pkt 1 zaskarżonego wyroku kwotę zadośćuczynienia do kwoty 5000 (pięciu tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.	
Zwiążle o powodach zmiany	
Powody zmiany zaskarżonego wyroku wskazano w części 3 niniejszego uzasadnienia przy uwzględnieniu zarzutów obu apelacji.	

<u>5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
<u>5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia</u>	
	Nie dotyczy # art. 439 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylecia	
Nie dotyczy	
	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylecia	
Nie dotyczy	

	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
Nie dotyczy		
.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia		
Nie dotyczy		
<u>5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</u>		
Nie dotyczy		
<u>5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</u>		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
3.	Wydatkami poniesionymi w postępowaniu obciążono nimi Skarb Państwa.

7. PODPIS
Przemysław W. Radzik

<u>1.3. Granice zaskarżenia</u>			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 16 listopada 2021 roku, sygn. akt VIII Ko 90/21		
<u>1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia</u>			
# na korzyść wnioskodawcy # na niekorzyść	# w całości		
# w części, w jakiej oddalono wniosek	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
<u>1.3.2. Podniesione zarzuty</u>			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie		

	kwalfikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
<u>1.4. Wnioski</u>		
#	uchylenie	# zmiana

<u>1.3. Granice zaskarżenia</u>			
Kolejny numer załącznika	2		
Podmiot wnoszący apelację	Komendant Stołeczny Policji, jako organ reprezentujący Skarb Państwa		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 lutego 2022 roku, sygn. akt XII Ko 55/21		
<u>1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia</u>			
# na korzyść wnioskodawcy # na niekorzyść	# w całości		
# w części, w jakiej oddalono wniosek	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
<u>1.3.2. Podniesione zarzuty</u>			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu		

	przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
<u>1.4. Wnioski</u>		
#	uchylenie	# zmiana